

Undervisningsplan for uddannelsesforløb i henhold til „Bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v.”

Formål med uddannelsen er at sikre, at de tilsynsførende får indsigt i og forståelse for tilsynsopgaven, udførelse af tilsynet og dets afrapportering.

Omfang af den samlede uddannelse udgøres af et grundmodul, et fagligt og pædagogisk modul og et modul om metoder og proces. Hvert modul har en varighed på 7 – 10 timer. Der kan søges om merit for et eller flere moduler ved ansøgning om optagelse på uddannelsen. Der skal tillige udbydes et efteruddannelsesmodul, som certificerede tilsynsførende efter 5 år skal gennemføre for at få certificeringen fornyet.

A. Indholdet i uddannelsen

Modul 1 (Grundmodul)

Det skal sikres, at den tilsynsførende får kendskab til og forståelse for:

- a. *Hvad er en fri grundskole - historisk og lovgivningsmæssig? I tilknytning hertil gives baggrundsforståelse for diversiteten i syn på frie skolers opgaver, pædagogik og undervisning.*
- b. *De forskellige skoleretninger, og hvordan disse til en vis grad afspejler sig i skoleforeninger.*
- c. De krav til undervisningen, som en fri grundskole efter lovgivningen skal leve op til. (Friskolelovens kapitel 1 og § 8 a.)
- d. Den opgave, det er at føre tilsyn med en fri grundskole, herunder formålet med tilsynet og sammenhængen med forældrekredsens tilsyn og det statslige tilsyn. (Friskolelovens § 9 og § 9 a)
- e. Om valg og certificering af tilsynsførende (Friskolelovens § 9 b. og 9 c.)
- f. Friskolelovgivningens krav til, hvordan tilsynet skal gennemføres. (Friskolelovens § 9 d. stk. 1 - 3)
- g. Hvordan tilsynet skal afrapporteres til forældrekredsen og skolens bestyrelse samt offentliggøres. (Friskolelovens § 9 d. stk. 4 - 5)
- h. De beføjelser og forpligtelser en tilsynsførende har efter friskolelovgivningen. (Friskolelovens § 9 d. stk. 6 og certificeringsbekendtgørelsens § 21).
- i. Tavshedspligt. De tilsynsførende bør gøres bekendt med den lovpligtige tavshedspligt efter friskolelovens § 5 stk. 8. Bestemmelser for tavshedspligt forudsættes gennemgået, så de tilsynsførende besidder mere end overfladisk kendskab hertil.

Uddannelsen skal organiseres og tilrettelægges, så der veksles mellem en reflekterende gennemgang af de foreliggende lovkrav og aktiv inddragelse af kursisterne gennem opgave- og problemorienterede øvelser.

Modul 2 (Det faglige og pædagogiske modul)

Det skal sikres, at den tilsynsførende får kendskab til og forståelse for kravene til, hvordan der føres tilsyn med:

- a. Om skolens samlede undervisningstilbud ud fra en helhedsvurdering står mål med hvad, der almindeligvis kræves i folkeskolen. Med udgangspunkt i kravene efter folkeskoleloven peges på relevante punkter, der kan anvendes i vurderingsprocessen. Der gives eksempler på, hvordan helhedsvurderingen kan foretages på skoler med et undervisningsforløb, der er organiseret markant afvigende fra folkeskolens.
- b. Elevernes standpunkt i dansk, matematik, engelsk og, hvis skolen er omfattet af friskolelovens § 8 a, stk. 5, historie. Der skal anvises redskaber til en vurdering af elevstandpunkt, som ikke involverer anvendelse af test under udførelse af tilsyn. Undervisningen skal endvidere indeholde en indføring i de almindelige testmetoder, som skolerne selv kan have valgt at benytte, og som tilsynsførende kan forlange at få indsigt i.
- c. Om undervisnings sproget er dansk, herunder hvilke kompetencer i dansk den enkelte lærer skal besidde for at kunne anses for at leve op til kravet. De tilsynsførende indføres i de sproglige overvejelser, som de må forventes at foretage, når de skal udtale sig om lovkravet, herunder indføring i de særlige sprogkrav på tyske mindretalsskoler og skoler med godkendt international afdeling.
- d. Om skolen forbereder eleverne til at leve i et samfund som det danske med frihed og folkestyre samt udvikler og styrker elevernes kendskab til og respekt for grundlæggende friheds- og menneskerettigheder, herunder ligestilling mellem kønnene. Der skal gives en række eksempler på, hvordan dette lovkrav (friskolelovens § 1 stk. 2, 4. pkt.) kan søges belyst i tilsynsmæssig henseende.
- e. Skolens mål set i forhold til kravene herfor i folkeskolen samt sammenhængen mellem skolens eventuelle årsplaner, mål, del- og slutmål og skolens planer for undervisningen. I denne forbindelse gøres friskolelovens § 1 a. og 1 b. til genstand for en grundig gennemgang.
- f. Organiseringen af undervisningen, rammerne herfor samt arbejdsformerne. Det skal gøres klart, at dette punkt i særlig grad berører skolernes undervisningsfrihed, men det skal alligevel problematiseres, at stor ensidighed i organiseringen af undervisningen og uhensigtsmæssigt valg af metoder samt arbejdsformer kan rejse en berettiget tvivl om, hvorvidt undervisningen står mål med folkeskolens. Det skal også ved eksempler gøres tydeligt, hvordan lokaleindretning m.v. konkret kan forhindre den krævede målopfyldelse.
- g. Inddragelse af relevante elementer for fagene i undervisningen. Den tilsynsførende skal gøres bevidst om, at de relevante elementer i fagene bør synliggøres dels under observation af undervisning og dels i skolens undervisningsplaner og målformulering.
- h. Differentiering af undervisningen i forhold til den enkelte elevs behov og forudsætninger. Dette delemne skal behandles, så de tilsynsførende bliver bevidste om, at en undervisning, der står mål med folkeskolens, skal indeholde faglige udfordringer for såvel fagligt svage elever som de fagligt dygtige. Den tilsynsførende skal også gøres bevidst om, at skolen har frihed til at vælge differentieringsform.
- i. Skolens sikring af elevernes mulighed for alsidig personlig udvikling. Der skal gives en række eksempler på, hvordan tilsynsførende kan vurdere vilkår for alsidig personlig udvikling på skolerne.

Uddannelsen skal organiseres og tilrettelægges, så der veksles mellem en reflekterende gennemgang af de foreliggende emner og aktiv inddragelse af kursisterne gennem opgave- og problemorienterede øvelser.

Modul 3 (metoder og proces)

Der undervises, så det sikres, at tilsynsførende får kendskab til og forståelse for:

- a. Krav til tilsynets udførelse og muligheden for valg af egne metoder. Friskolelovens § 9 d. uddybes og sættes ind i en metodisk og didaktisk forståelsesramme med særligt fokus på mulige valg af evalueringsmetoder.
- b. Anvendelse af forskellige tilsynsmetoder. Undervisningen skal sikre, at de tilsynsførende får forståelse for, hvordan valget af tilsynsmetoden bør afstemmes efter forholdene på skolen og behovet for en eventuelt særlig grundighed i vurderingen.
- c. Den praktiske planlægning og gennemførelse af et tilsyn. Den tilsynsførende skal bibringes forståelse for værdien af en tilsynsplan og den nødvendige forhåndsdrøftelse med skolen herom. Tilsyn kan varsles eller forekomme uvarslet. Fordele og ulemper ved varslet og uvarslet tilsyn skal drøftes med særligt henblik på reaktioner fra skolens side. De psykologiske elementer ved tilsynet indgår i denne sammenhæng.
- d. Formidling af indholdet af tilsynserklæringen. Med udgangspunkt i friskolelovens § 9 d. stk. 4. uddybes den lovpligtige formidling, men de tilsynsførende skal også indføres i god lokal praksis, som den vil forekomme på en række skoler. Her tænkes bl.a. på den eller de tilsynsførendes deltagelse i forældremøder og generalforsamlinger.
- e. Inddragelse af dokumentation i tilsynet. Med udgangspunkt i friskolelovens § 9 d. stk. 3. skal de tilsynsførende gøres bekendt med, hvilken dokumentation den tilsynsførende med fordel kan inddrage i tilsynet, hvilken dokumentation der kan afkræves i særlige situationer, og andre former for dokumentation som skolen kan nægte at udlevere. Den tilsynsførendes anvendelse af dokumentationsmateriale skal belyses ved praktiske eksempler.
- f. Inddragelse af andre oplysninger i tilsynet, herunder skolens evaluering efter friskolelovens § 1 b, stk. 3. Skolens regelmæssige evaluering af skolens samlede undervisning med opfølgingsplan er et nyttigt værktøj, som den tilsynsførende forventes at benytte og forstå. De tilsynsførende skal indføres i den nødvendige perspektivering af denne evaluering og forstå betydningen af, at den tilsynsførende indleder dialog med skolen herom. Der skal gives eksempler på andre oplysninger, som i givne situationer kan inddrages med fordel.
- g. Samarbejde med skolens aktører. Friskolelovens § 9 d. stk. 1 pkt. 4 og 5 forudsætter et formelt samarbejde med skolens leder og lærere. Værdien af dette samarbejde skal synliggøres, og de tilsynsførende bør også erkende, at man på mange skoler forstærker dialogen, såfremt kontakten til skolens bestyrelse ikke indsnævres til formidling af tilsynserklæringen. De tilsynsførende bør også bibringes en forståelse for, at netop inddragelse af bestyrelsen i høj grad afhænger af kulturen på den enkelte skole. Tilsvarende vil skolekulturen på en række skoler medføre, at tilsynsførende bliver kontaktet af forældre, og tilsynsførende bør i den anledning tilskyndes til etiske overvejelser. Dette gælder også kontakt til Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning.

Modul 3 indeholder en række elementer, der også er behandlet i de to forudgående moduler. Ved organisering og tilrettelæggelse af undervisningen kan der således lægges mindre vægt på en reflekterende gennemgang af de foreliggende emner til fordel for en aktiv inddragelse af opgave- og problemorienterede øvelser.

Modul 4 (Fornyelse af certificering)

Den tilsynsførende, som ønsker sin certificering fornyet, skal sikres kendskab til ændringer i friskole- og folkeskolelovgivningen, der er af betydning for tilsynets udførelse og afrapportering. Der forudsættes kursusdeltagelse i et omfang af 3 – 5 timer.

B. Organisering af uddannelsen

I „Bekendtgørelse om valg og certificering af tilsynsførende ved frie grundskoler m.v.” fastlægges i § 11, at skoleforeningerne i fællesskab tilrettelægger uddannelsesforløb, og i § 17 bestemmes, at skoleforeningerne skal indgå i samarbejde med Fordelingssekretariatet om varetagelse af de administrative og praktiske opgaver i forbindelse med uddannelsesforløbene, indstilling til certificering og fornyelse heraf.

I praksis er det aftalt, at der i Fordelingssekretariatets regi nedsættes et *Certificeringsudvalg* bestående af personer indstillet af skoleforeningerne. Dette udvalg har ansvaret for koordinering af planlægning, gennemførelse og evaluering af uddannelsen, der skal foretages i samarbejde med skoleforeninger og Skolestyrelsen. Fordelingssekretariatet stiller sekretariatsbistand til rådighed for Certificeringsudvalget.

Certificeringsudvalget træffer i øvrigt afgørelse i sager, der løbende skal afklares, herunder principper for meritvurdering ved optagelse på uddannelsen samt indstilling til certificering i Skolestyrelsen. Fordelingssekretariatet sørger for oversendelse af dokumenteret indstilling til Skolestyrelsen og indhenter eventuelle supplerende oplysninger.

Skoleforeningerne kan alene eller i samarbejde udbyde uddannelsesforløb, som kan søges af alle, der opfylder lovens krav for at opnå certificering. Den praktiske kursusadministration overdrages af Certificeringsudvalget til en skoleforening, der vil være ansvarlig for det pågældende undervisningsforløb. Certificeringsudvalget udpeger kvalificerede undervisere, og sikrer at disse fagligt introduceres til opgaven.

Det tilstræbes, at uddannelsesforløb placeres med en passende geografisk spredning.

Udgifter vedr. Certificeringsudvalget og gennemførelsen af uddannelserne afholdes af Fordelingssekretariatet via en finanslovsbevilling. Deltagelse i certificeringsuddannelsen er således gratis for deltagere, der opfylder forudsætningerne for certificering.

